
Vergaderjaar 2017–2018

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1900

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 augustus 2018

Hierbij bied ik u aan de geannoteerde agenda van de informele Raad Buitenlandse Zaken/Gymnich van 30–31 augustus 2018.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

Ontwikkelingen Midden-Oosten

De Ministers zullen van gedachten wisselen over onder meer de situatie met betrekking tot Iran. Het nucleaire akkoord met Iran (het Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA) en de maatregelen die de Europese Unie in voorbereiding heeft om de handel van Europese bedrijven met Iran zoveel mogelijk te faciliteren, zullen daarbij naar verwachting centraal staan. De EU heeft op 7 augustus jl. een antiboycot-verordening aangenomen, die een kader biedt aan Europese bedrijven om de extraterritorialiteit van Amerikaanse sancties te mitigeren. Tegelijkertijd geeft het kabinet er zich rekenschap van dat de handel van Nederlandse bedrijven met de VS een veelvoud betreft van die met Iran. Verder onderzoekt de EU opties om betalingsverkeer tussen de EU en Iran open te houden om te garanderen dat Iran economisch kan blijven profiteren van het akkoord en daarmee gebonden blijft aan de non-proliferatie-aspecten ervan. Het kabinet zal deze Europese inzet steunen. Daarnaast zal het kabinet blijvende aandacht vragen voor de aanhoudende zorgen over de rol van Iran in de regio, het Iraanse ballistische raketprogramma en de mensenrechtensituatie in het land.

De EU Hoge Vertegenwoordiger zal naar verwachting onder dit agendapunt ook ingaan op de huidige stand van het Midden-Oosten vredesproces en de wijze waarop de EU hieraan bij kan dragen. De oplopende spanningen van de afgelopen weken rond Gaza met beschietingen over-en-weer komen daarbij eveneens aan de orde. Het kabinet zal het belang onderstrepen van eensgezinde Europese steun voor inspanningen van Egypte en de VN voor een staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas en het bevorderen van de verzoeningsgesprekken Fatah-Hamas. Het kabinet zal tevens benadrukken dat de EU in Gaza kan bijdragen aan het verbeteren van de leefomstandigheden, beperken van verdere humanitaire nood, herstel van infrastructuur en economische ontwikkeling. Van belang hierbij is dat Israëlische restricties op verkeer van goederen en personen verlicht worden.

Nederland zal van de gelegenheid gebruik maken om opnieuw de aandacht van de Ministers te vestigen op de situatie in Jemen, in het licht van de ernst van de situatie en de door Speciaal Gezant van de VN Martin Griffiths voor 6 september aangekondigde politieke consultaties met alle partijen.

Trans-Atlantische relaties

De relatie van de VS met Europa en de wereld is transactioneler geworden. De Ministers zullen van gedachten wisselen over hoe om te gaan met de trans-Atlantische relatie in het licht van sommige verschillen van inzicht tussen de EU en VS over de wijze waarop huidige internationale vraagstukken moeten worden aangepakt (ik verwijs graag naar mijn brief over de trans-Atlantische relatie d.d. 10 juli, Kamerstuk 31 985, nr. 57). Nederland zal in de discussie het belang van dialoog met de belangrijkste bondgenoot van de EU onderstrepen. Het trans-Atlantisch partnerschap is van wederzijds belang voor de vrede, veiligheid, vrijheid en welvaart aan beide zijden van de oceaan en de VS blijft een onmisbare partner: juist in een tijd met grote geopolitieke uitdagingen is het belangrijk de dialoog aan te blijven gaan en samenwerking te blijven zoeken. Daarbij acht het kabinet het van belang dat wanneer het Europese belang of het multilaterale systeem wordt geraakt, de EU als geheel zich uitspreekt.

Westelijke Balkan

De Ministers zullen spreken over de follow-up van de Westelijke Balkan Top in Sofia van 17 mei jl. en recente ontwikkelingen in de regio. Zie ook de Geannoteerde Agenda (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1324) en het verslag (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1341) van deze Top. Nederland hecht belang aan stabiliteit in de Westelijke Balkan en duurzame politieke, economische en rechtstatelijke hervormingen in deze landen. Nederland steunt daarom de uitvoering van de tijdens de Top gemaakte concrete afspraken over samenwerking op het gebied van rechtsstaat en openbaar bestuur, veiligheid en migratie, sociaal-economische ontwikkeling, transport- en energieverbindingen, de digitale agenda en verzoening en goede nabuurschapsrelaties in de regio. EU-uitbreiding staat niet op de agenda van Gymnich. Het «strikt en fair» EU-toetredingsbeleid blijft onverkort van kracht.

Versterking multilateralisme

De Ministers zullen, in aanwezigheid van de Ministers van Buitenlandse Zaken van de kandidaat-lidstaten, spreken over versterking van het multilateralisme. Dit is, mede vanwege de druk op het multilateralisme, één van de speerpunten van het Oostenrijkse voorzitterschap.

Een goed functionerend multilateraal stelsel is een primair belang van Nederland en de EU. Nederland zal in de discussie benadrukken dat constructief multilateralisme noodzakelijk is voor de effectieve behartiging van de nationale belangen van de EU-lidstaten en van gemeenschappelijke Europese belangen wereldwijd. Dit geldt voor het trans-Atlantische partnerschap, voor het effectief aanpakken van mensenrechtenkwesties, voor orde en voorspelbaarheid op het gebied van internationale handel, voor het aanpakken van klimaatverandering maar ook voor de relatie met landen als Rusland en China. Door een nauwere samenwerking van Europese partners, ook met de kandidaat-lidstaten, kan de EU in multilaterale organisaties zoals de VN-Veiligheidsraad, de Mensenrechtenraad of de WTO een grotere impact hebben. EU-eenheid is daarvoor essentieel maar ook de bereidheid om multilaterale organisaties te hervormen.

Het kabinet zal van de gelegenheid gebruik maken om in deze discussie ook te pleiten voor een EU Global Human Rights Sanctions Regime, conform motie Omtzigt c.s. inzake Magnitsky-sancties (Kamerstuk 22 112, nr. 2529) (zie ook mijn brief van 5 juli jl., Kamerstuk 32 735, nr. 205).

Digitalisering

De Raad zal een lunchbespreking houden over kritieke infrastructuur, digitalisering en cybersecurity. De focus ligt behalve op de EU als zodanig ook op de infrastructurele verbindingen met de Zuid-Oost-Europese landen in de context van het toetredingsproces. Ook zal de Raad spreken over de impact van digitalisering op de staat van de democratie, inclusief mediavrijheid.

Nederland zal zich uitspreken voor versterking van de EU-capaciteit om tijdig en adequaat te kunnen reageren op dreigingen tegen kritieke infrastructuur. Inzake digitalisering en democratie zal Nederland van de gelegenheid gebruik maken om nadrukkelijk om aandacht te vragen voor het waarborgen van Europese waarden, zoals vrijheid van meningsuiting en persvrijheid bij het inrichten van de aanpak tegen desinformatie (ref. ook gewijzigde motie Kwint/Yesilgöz-Zegerius, Kamerstuk 21 501-34, nr. 290).

VNVR-laatste ontwikkelingen

Terugblik

In juli was Zweden voorzitter van de Veiligheidsraad. De Minister-Presidenten van Aruba (open debat over kinderen en gewapend conflict op 9 juli) en Curaçao (debat over klimaat en veiligheid op 11 juli) vertegenwoordigden het Koninkrijk bij twee gelegenheden. Het Zweedse voorzitterschap vestigde bijzondere aandacht op Afrika, met onder meer een briefing over vrouwen, vrede en veiligheid in de context van de Sahel (10 juli), een bespreking van de samenwerking tussen de VN en de Afrikaanse Unie (18 juli) en jaarlijkse consultaties tussen de Veiligheidsraad en de *Peace and Security Council* van de Afrikaanse Unie (19 juli).

In de maand juli werden verder de mandaten verlengd van de missies UNAMID (Darfoer) met mede dankzij het Koninkrijk een paragraaf over klimaat, AMISOM (Somalië) en UNFICYP (Cyprus), en van het sanctieregime Zuid-Soedan, waaraan op initiatief van het Koninkrijk seksueel geweld als separaat sanctie criterium is toegevoegd. De bespreking van UNOWAS (West-Afrika en de Sahel) op 17 juli leidde tot een presidentiële verklaring met, mede dankzij het Koninkrijk, opnieuw aandacht voor klimaat en veiligheid in deze regio.

Op initiatief van het Koninkrijk stond de VNVR op 6 juli stil bij de twintigste verjaardag van de ondertekening van het Statuut van Rome, de oprichting van het Internationaal Strafhof (ICC).

In augustus is het Verenigd Koninkrijk voorzitter. In de eerste helft van de maand onder meer aandacht voor Irak (UNAMI), Burundi, Libanon (UNIFIL), chemische wapens in Syrië en de Westelijke Sahara. Tijdens de consultaties over Irak heeft het Koninkrijk ingezet op bestrijding en berechting van ISIS-strijders en andere partijen die internationale misdaden hebben begaan op basis van internationale standaarden. Over Jemen vonden op 2 augustus een briefing en consultaties plaats, gevolgd (mede op verzoek van het Koninkrijk) door een spoedzitting op 10 augustus naar aanleiding van het bombardement op een schoolbus de dag ervoor. Op verzoek van het Koninkrijk sprak de Veiligheidsraad ook over de voedselcrisis in Zuid-Soedan en werd de door het Koninkrijk geïnitieerde resolutie over conflict en honger voor de eerste keer ingezet in de bespreking van een landensituatie. Mede op verzoek van het Koninkrijk sprak de Veiligheidsraad daarnaast over de voortdurende impasse in Georgië, exact 10 jaar na het begin van het Russische militaire optreden in dat land (op 8 augustus).

Vooruitblik

De agenda voor de tweede helft van augustus omvat nog onder meer een bespreking van de strijd tegen ISIS/AI Qaeda (22 augustus), reguliere briefing en consultaties over het Midden-Oosten (23 augustus), de Democratische Republiek Congo (27 augustus), de humanitaire situatie in Syrië (28 augustus), Myanmar (28 augustus), Guinee-Bissau (UNIOGBIS, 30 augustus) en een presentatie door het Koninkrijk als voorzitter van het 1718 Comité over de sancties tegen Noord-Korea.

In september zal de Verenigde Staten voorzitter van de Veiligheidsraad zijn. Het maandprogramma voor september is nog niet bekend. Zoals ieder jaar zal in september ook de ministeriële week van de Algemene Vergadering van de VN plaatsvinden. Uw Kamer is hierover separaat geïnformeerd (Kamerstuk 26 150, nr. 171).

Overig

Egypte

Het Kabinet maakt graag van deze gelegenheid gebruik uw Kamer te informeren over de uitkomsten van het gesprek met de Egyptische Minister van Buitenlandse Zaken Shoukry over de mogelijkheden om de grensovergang met Gaza bij Rafah open te stellen in verband met de steeds nijpendere humanitaire situatie, zoals uw Kamer werd toegezegd tijdens het Vragenuur van 16 mei jl. (Handelingen II 2017/18, nr. 80, item 2). In dit gesprek toonde Minister Shoukry zich constructief ten aanzien van het openhouden van de grens maar wees er ook op dat Israël diens verantwoordelijkheden bij de grensovergangen Erez en Kerem Shalom moet nemen.